

BADANIA

EKSPERTYZY

REKOMENDACJE

MARIA MAJKOWSKA

NIEMIECKA POLITYKA EUROPEJSKA

W OCENIE BRYTYJCZYKÓW, CZECHÓW, FRANCUZÓW I WŁOCHÓW

**INSTYTUT SPRAW
PUBLICZNYCH**

INSTYTUT SPRAW PUBLICZNYCH
Program Europejski

Publikacja powstała w ramach programu stypendialnego „Nauka i Społeczeństwo”, realizowanego dzięki dotacji Fundacji PZU.

© Copyright Instytut Spraw Publicznych 2015

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

Redakcja językowa: Katarzyna Banul

Wydawca:

Instytut Spraw Publicznych

00-031 Warszawa, ul. Szpitalna 5 lok. 22

tel. 48 22 556 42 60, faks 48 22 556 42 62

e-mail: isp@isp.org.pl, www.isp.org.pl

Główne wnioski

- Mimo pojawiających się krytycznych uwag pod adresem Niemiec, Berlin pozostaje ważnym partnerem dla każdego z badanych krajów: Czech, Francji, Wielkiej Brytanii oraz Włoch.
- Widać jednakże, że negatywne skutki kryzysu gospodarczego, z jakimi borykają się zwłaszcza kraje strefy euro, mają odzwierciedlenie w stosunku tych krajów do Niemiec i polityki europejskiej prowadzonej przez Berlin.
- Pograżone w recesji Włochy są wyraźnie przeciwne propagowanej przez Berlin polityce „austerity.” Zmęczeni koniecznością zaciskania pasa Włosi, negatywnie patrzą na dominującą rolę, jaką odgrywa Berlin w kształtowaniu europejskiej polityki gospodarczej. W tym właśnie kontekście zdecydowana większość badanych chciałaby wyższego stopnia niezależności i niepodlegania wpływom ze strony innych krajów w kwestiach prowadzenia polityki gospodarczej, a część z nich byłaby nawet skłonna stworzyć koalicję państw, które sprzeciwiłyby się polityce oszczędności narzuconej Europie przez kanclerz Niemiec, Angelę Merkel.
- Dla Francuzów tandem francusko-niemiecki to nadal główna forma współpracy na arenie międzynarodowej. Widać jednakże, że w tej relacji Francuzi zaczęli dostrzegać zaburzenie równowagi, z Niemcami zajmującymi coraz bardziej dominującą pozycję w stosunku osłabionej przez negatywne skutki kryzysu Francji.
- Brytyjczycy pozytywnie postrzegają Niemcy i stojącą na czele niemieckiego rządu kanclerz Angelę Merkel. Widać jednak znużenie mieszkańców Wysp Brytyjskich polityką cięć i oszczędności, prowadzoną przez brytyjskiego premiera Davida Camerona. Przekłada się to w efekcie na negatywne postrzeganie propagowanej przez Berlin polityki „austerity” i sprawia, że znaczna część Brytyjczyków opowiada się za poluzowaniem polityki fiskalnej w strefie euro.
- Dla czeskich elit Niemcy są jednym z głównych partnerów na arenie międzynarodowej. Kontakty z Niemcami są postrzegane jako dobre. Czesi pozytywnie oceniają stan swojej gospodarki, której konkurencyjność wzrosła w konsekwencji przystąpienia przez kraj do Unii Europejskiej. W rezultacie, Czesi nie odczuwają negatywnych skutków prowadzonej przez Berlin polityki oszczędności.

Wstęp

W konsekwencji kryzysu finansowo-gospodarczego, z jakim od kilku lat boryka się cała Unia Europejska, a w szczególności pogrążona w recesji strefa euro, świetnie prosperujące gospodarczo Niemcy urosły do rangi niekwestionowanego lidera w zakresie polityki ekonomicznej w UE. Mimo że decyzje na szczeblu Rady Europejskiej podejmowane są na zasadzie konsensu wszystkich państw członkowskich, powszechną stała się opinia, że to właśnie Berlin nadaje ton dyskusjom gospodarczym w Brukseli. Lansowana przez kanclerz Niemiec, Angelę Merkel, „polityka austerity” stała się nadrzędną polityką realizowaną przez instytucje unijne, starające się walczyć ze skutkami kryzysu. Stało się tak, mimo że wielu liderów państw członkowskich UE, zwłaszcza tych z południa Europy, wyrażało swój sprzeciw wobec wprowadzania drastycznych cięć i rygorystycznych wymogów oszczędności, twierdząc, że blokują one wszelkie inicjatywy pobudzające gospodarkę.

Na tak silną pozycję Niemiec w kształtowaniu polityki europejskiej w dziedzinie ekonomii bez wątplenia wpłynęła siła niemieckiej gospodarki oraz jej dobre wyniki w ostatnich latach. Podczas gdy większość Europy, a zwłaszcza strefa euro, przeżywa recesję i zmagają się z coraz wyższym bezrobociem, Niemcy – z niską stopą bezrobocia i rozwijającym się przemysłem – są niezmiennie gospodarczą siłą napędową Starego Kontynentu. Choć tempo rozwoju gospodarczego Niemiec nie jest już tak wysokie, jak np. w roku 2010, kiedy wzrost gospodarczy przekraczał nawet 2% PKB¹, to nadal Niemcy rozwijają się dużo szybciej (wzrost w okolicach 0,8% PKB pod koniec 2014 roku) niż pozostałe – porównywalne pod względem wielkości – gospodarki strefy euro, takie jak Francja (wzrost nie przekraczający 0,3% PKB pod koniec 2014 roku) czy też Włochy (ujemny wzrost gospodarczy na poziomie -0,2% PKB z końcem 2014 roku). Również cała strefa euro odnotowała pod koniec 2014 jedynie niewielki wzrost gospodarczy, oscylujący w granicach 0,3% PKB.

Opinie na temat niemieckiej polityki europejskiej są podzielone. W Instytucie Spraw Publicznych od lat badamy wzajemne postrzeganie Polaków i Niemców, także w kontekście wspólnej obecności w Unii Europejskiej. Poniższe zestawienie, gromadzące wyniki badań przeprowadzanych w ostatnich latach przez różne instytucje, pokazuje, jak niemiecka polityka europejska jest postrzegana w innych, wybranych krajach UE. Analizie poddany został stosunek Czech, Francji, Wielkiej Brytanii i Włoch do Niemiec, niemieckiej kanclerz Angeli Merkel, oraz polityki prowadzonej przez Berlin na arenie Unii Europejskiej. W przypadku Czech pod uwagę wzięte zostały wyniki badań czeskich elit społeczno-politycznych, podczas gdy w pozostałych krajach przeanalizowane zostały wyniki badań opinii publicznej.

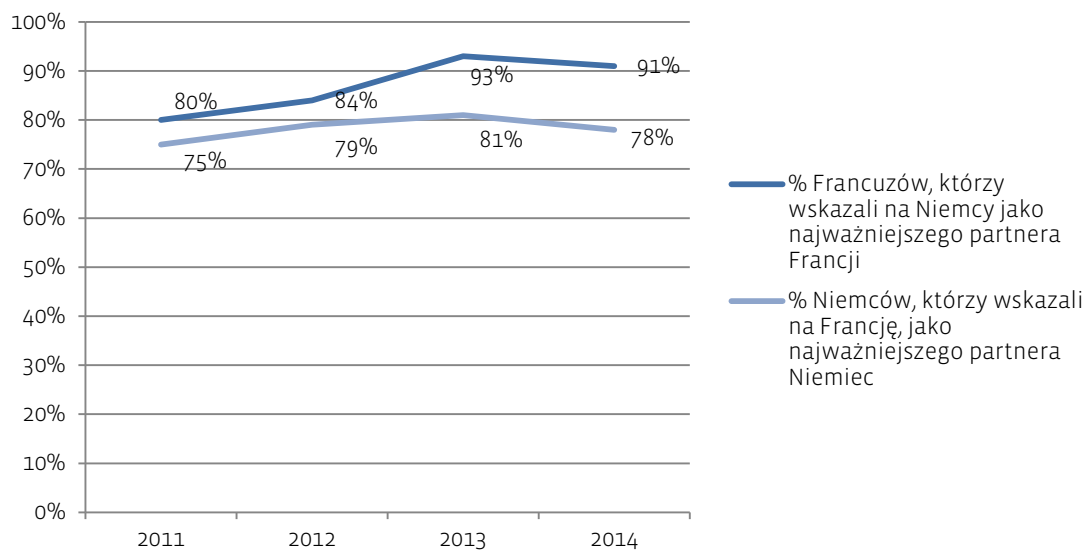
¹ Tempo wzrostu gospodarczego wybranych gospodarek europejskich (Francji, Niemiec i Włoch) oraz strefy euro w latach 2008–2014, według danych dostępnych na <http://www.tradingeconomics.com/germany/gdp-growth> (20.03.2015).

Francja

Zarówno Niemcy, jak i Francuzi postrzegają relacje francusko-niemieckie jako istotne. Widać jednak, że w obu nacjach istnieją pewne zastrzeżenia co do jakości tych stosunków.

Badanie wzajemnego postrzegania Francuzów i Niemców w kontekście obecnej sytuacji gospodarczej i społecznej obu krajów, przeprowadzone przez instytut badania opinii publicznej Harris Interactive na zlecenie niemieckiej Fundacji Genshagen oraz francuskiego Instytutu Montaigne'a² pokazuje, że para francusko-niemiecka to – w odczuciu obywateli tych krajów – główna siła napędowa Europy. Z przeprowadzonego badania wynika, że stosunki francusko-niemieckie są postrzegane jako kluczowe zarówno przez Francuzów, jak i przez Niemców. Aż 91% Francuzów jest zdania, że to właśnie Niemcy są głównym partnerem Francji w Unii Europejskiej. W Niemczech natomiast 78% obywateli wskazało na Francję, jako głównego partnera Niemiec. Widać, że tandem francusko-niemiecki w ostatnich latach zyskał na znaczeniu w odczuciu mieszkańców obu krajów. W porównaniu z analogicznym badaniem przeprowadzonym w 2011 roku, liczba Francuzów wskazujących na Niemcy jako głównego partnera zagranicznego Francji wzrosła o 11 punktów procentowych, podczas gdy Francję jako głównego partnera Niemiec wskazuje obecnie o 3 punkty procentowe więcej badanych.

Wykres 1: Który kraj w Unii Europejskiej jest, według Pani/Pana, najważniejszym partnerem Francji/Niemiec?

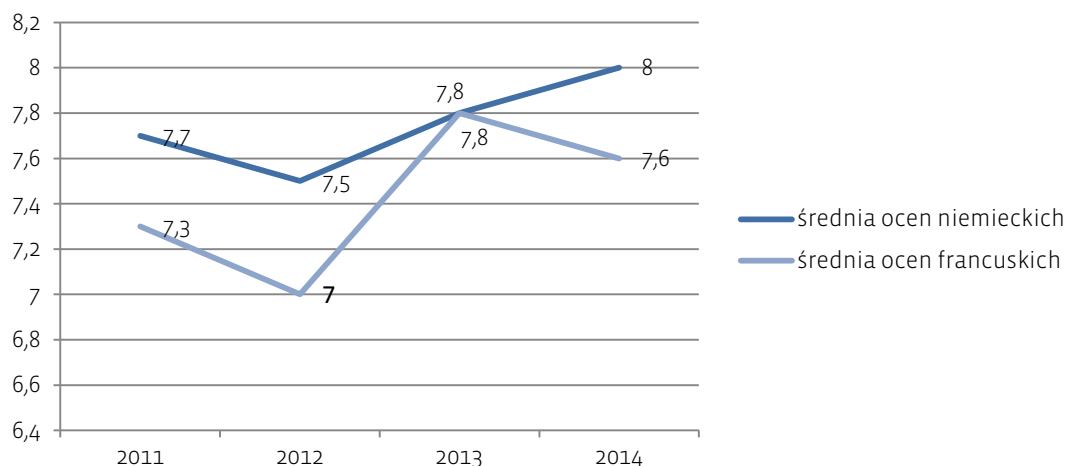

Źródło: Instytut badania opinii publicznej Harris Interactive na zlecenie niemieckiej Fundacji Genshagen oraz francuskiego Instytutu Montaigne'a, 2014.

² Badanie „Regards croisés sur les relations franco-allemandes et l'Union européenne,” dostępne : <https://app.box.com/s/68lqxghmma7vkj8doff> (20.03.2015).

Oceniając wagę relacji francusko-niemieckich w kontekście przyszłości Unii Europejskiej w skali od 1 do 10, zarówno Niemcy (ocena 8,0), jak i Francuzi (ocena 7,6) uznali, że to, jak współpracują oba kraje, będzie miało wpływ na przyszłość UE i integracji europejskiej.

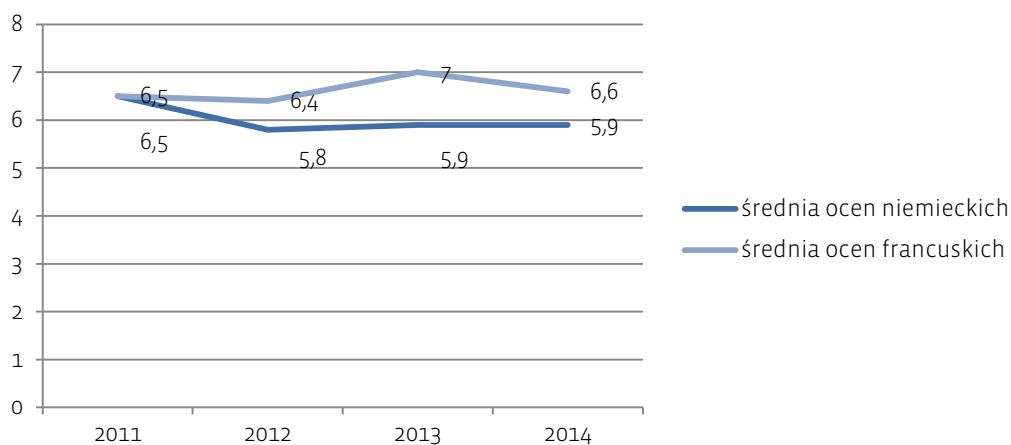
Wykres 2: Jak ważne, Pani/ Pana zdaniem, są relacje francusko-niemieckie dla przyszłości Unii Europejskiej, w skali od 1 do 10 (1 - bez znaczenia, 10 - bardzo ważne)?

Źródło: Instytut badania opinii publicznej Harris Interactive, na zlecenie niemieckiej Fundacji Genshagen oraz francuskiego Instytutu Montaigne'a, 2014.

Jeśli chodzi jednakże o ocenę jakości stosunków francusko-niemieckich, widać, że tak Niemcy, jak i Francuzi mają pewne zastrzeżenia wobec wzajemnych relacji. Zapytani o to, jak w skali od 1 do 10 układają się relacje francusko-niemieckie, obywatele obu krajów postrzegali je w umiarkowanie optymistyczny sposób (średnia ocen we Francji to 5,9, a średnia ocen w Niemczech to 6,6).

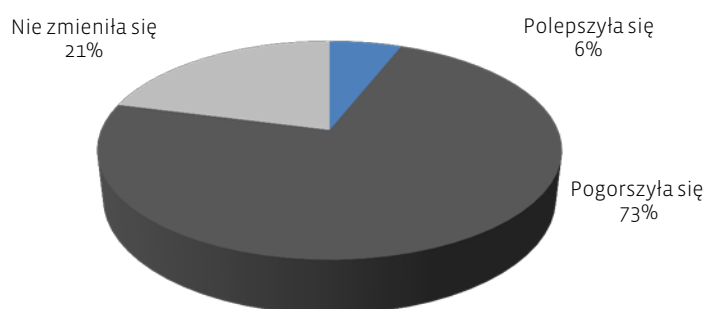
Wykres 3: Jak, w skali od 1 do 10, ocenia Pani/Pan aktualny stan relacji francusko-niemieckich (1 - relacje bardzo złe; 10 - relacje bardzo dobre)?

Źródło: Instytut badania opinii publicznej Harris Interactive, na zlecenie niemieckiej Fundacji Genshagen oraz francuskiego Instytutu Montaigne'a, 2014.

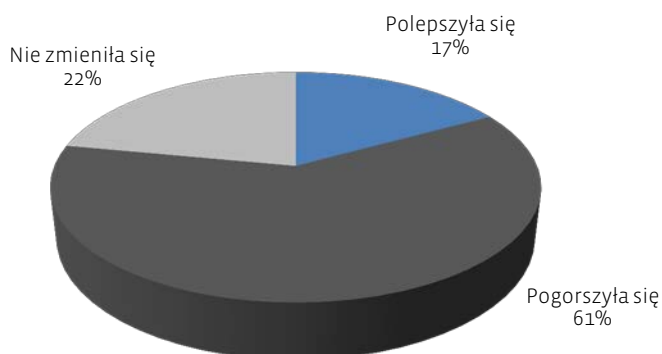
Umiarkowany optymizm w ocenie relacji francusko-niemieckich kontrastuje ze zdecydowanie sceptyczną oceną własnej sytuacji ekonomicznej ze strony Francuzów. Zapytani o to, jak zmieniła się ich sytuacja gospodarcza na przestrzeni ostatnich pięciu lat, 73% Francuzów było zdania, że uległa ona pogorszeniu, 6% z nich uznało, że uległa ona poprawie, a pozostałe 21% nie odnotowało żadnych zmian w tej kwestii. Podobnie francuskie społeczeństwo oceniło zmianę jakości życia we Francji w ciągu pięciu ostatnich lat. 61% Francuzów było zdania, że jakość życia jest obecnie gorsza niż przed pięcioma laty, 17% twierdziło, że żyje im się obecnie lepiej niż pięć lat temu, a 22% nie zauważyło zmian w tej dziedzinie.

Wykres 4: Proszę ocenić, jak zmieniła się Pani/Pana sytuacja gospodarcza w przeciągu ostatnich pięciu lat?

Źródło: Instytut badania opinii publicznej Harris Interactive, na zlecenie niemieckiej Fundacji Genshagen oraz francuskiego Instytutu Montaigne’a, 2014.

Wykres 5: Proszę ocenić, jak zmieniła się jakość Pani/Pana życia w przeciągu ostatnich pięciu lat?

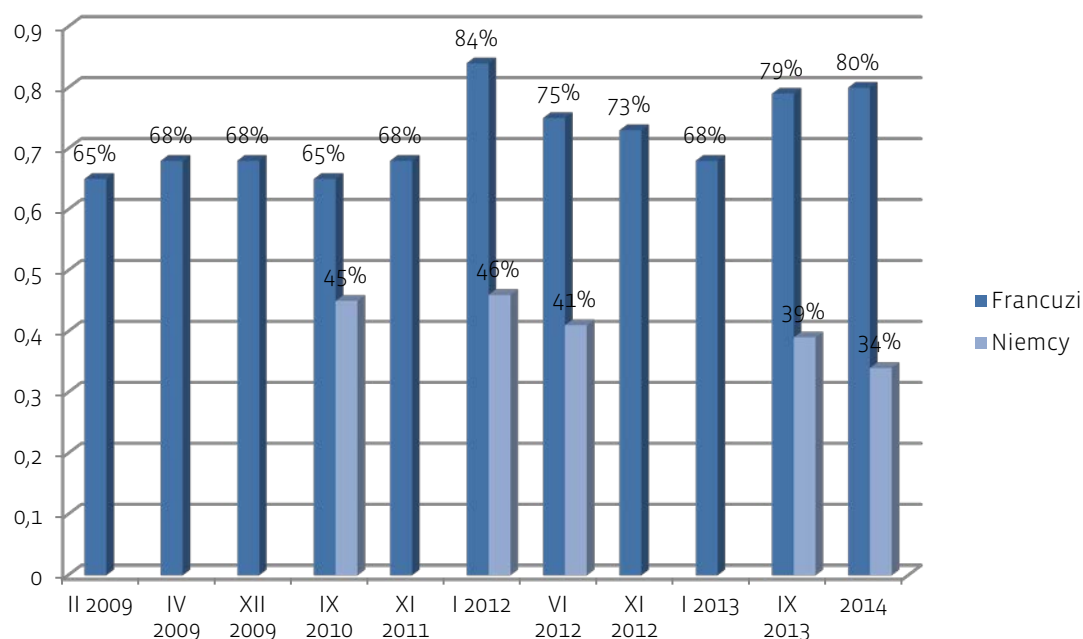
Źródło: Instytut badania opinii publicznej Harris Interactive, na zlecenie niemieckiej Fundacji Genshagen oraz francuskiego Instytutu Montaigne’a, 2014.

Można zatem wysnuć wniosek, że – choć w konsekwencji kryzysu Francuzi negatywnie postrzegają swoją obecną sytuację gospodarczą i odnotowują spadek jakości życia w ich kraju – to nie przyczyniło się to do pogorszenia się relacji z ich głównym partnerem gospodarczym w UE. Nie wydaje się zatem, aby obywatele Francji obarczali winą Niemcy, stojące na straży „polityki austerity”, za słabą kondycję gospodarczą ich kraju. Wręcz przeciwnie, zapytani o to,

co należałoby zrobić, by zwiększyć wzrost gospodarczy we Francji, aż 88% Francuzów opowiedziało się za zmniejszeniem wydatków publicznych. Rozwiązaniu problemów gospodarczych Francji nie miałyby również służyć porzucenie wspólnej waluty europejskiej, gdyż aż 75% ankietowanych była przeciwna wyjściu Francji ze strefy euro.

Inne badanie – zrealizowane w grudniu 2014 roku przez francuski instytut badania opinii publicznej IFOP, na zlecenie francuskiej Fundacji Jean-Jaurès oraz paryskiego biura niemieckiej Fundacji im. Friedricha Eberta³ – pokazuje wzrost poczucia dysproporcji we wzajemnych relacjach na skutek narastających różnic gospodarczych pomiędzy Francją a Niemcami. Z badania jasno wynika, że Francuzi dużo silniej niż Niemcy odczuli negatywne skutki trwającej w strefie euro recesji. Aż 80% ankietowanych we Francji twierdzi, że oni sami lub ich bliscy zostali dotknięci przez kryzys gospodarczy, z czego aż 32% jest zdania, że skutki te były bardzo odczuwalne. W Niemczech natomiast jedynie 34% ankietowanych uważa, że oni sami, lub ich bliscy, odczuli negatywne konsekwencje kryzysu, w tym 9% jest zdania, że skutki te były bardzo odczuwalne.

Wykres 6: Czy odczuła Pani/Pan skutki kryzysu gospodarczego w Pani/Pana życiu osobistym lub życiu Pani/Pana bliskich? (podany % odpowiedzi twierdzących)

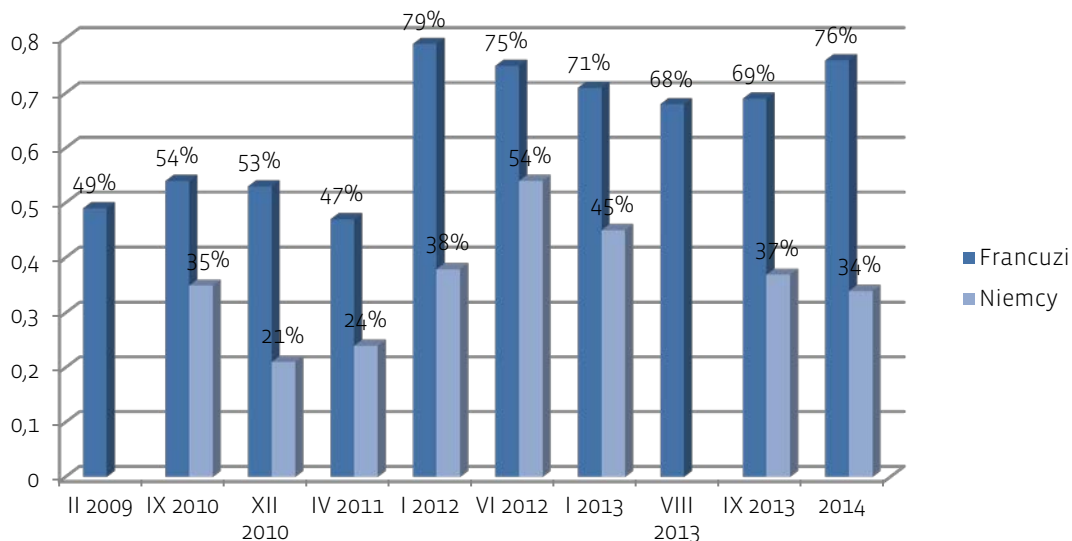
Źródło: Instytut Badania Opinii Publicznej we Francji (IFOP), na zlecenie francuskiej Fundacji Jean-Jaurès oraz paryskiego biura niemieckiej Fundacji im. Friedricha Eberta, 2014.

Sondaż pokazuje również, że Niemcy z dużo większym optymizmem niż ich zachodni sąsiedzi patrzą w przyszłość, oczekując rychłego wyjścia z kryzysu. Twierdzenie, że ich kraj jest nadal

³ Badanie „Regards croisés France-Allemagne sur la situation économique et les relations franco-allemandes,” dostępne tutaj: <http://www.jean-jaures.org/Publications/Notes/Regards-croises-France-Allemagne-sur-la-situation-economique-et-les-relations-franco-allemandes> (20.03.2015)

pogrążony w kryzysie, uznaje za prawdziwe jedynie 34% Niemców (a odsetek Niemców będących tego zdania spada nieprzerwanie od 2012 roku) i aż 76% Francuzów.

Wykres 7: Czy Pani/Pana zdaniem Francja/Niemcy są nadal pogrążona/e jest w kryzysie? (podany % odpowiedzi twierdzących)

Źródło: Instytut Badania Opinii Publicznej we Francji (IFOP), na zlecenie francuskiej Fundacji Jean-Jaurès oraz paryskiego biura niemieckiej Fundacji im. Friedricha Eberta, 2014.

To właśnie te różnice w postrzeganiu sytuacji gospodarczej w obu krajach mogą być przyczyną rosnącego wśród Francuzów poczucia nierówności pod względem ich pozycji w Unii Europejskiej w stosunku do wschodnich sąsiadów. Podczas gdy 75% ankietowanych w Niemczech uważa, że stosunki francusko-niemieckie są w stanie równowagi, opinię tę podziela jedynie 46% Francuzów. Co więcej, aż 85% Francuzów uważa, że w konsekwencji trwającego kryzysu gospodarczego Niemcy dodatkowo umocniły swoją dominującą pozycję w Europie, podczas gdy jedynie 38% Niemców twierdzi, że pozycję lidera umocniła Francja. Widać natomiast, że na przestrzeni jedynie dwóch ostatnich lat (w porównaniu z takim samym badaniem z grudnia 2012 roku) postrzeganie pozycji Francji przez Niemców uległo znacznemu pogorszeniu. W 2012 roku aż 58% Niemców twierdziło, że w kontekście wybuchu kryzysu Francja umocniła swoją dominującą pozycję w Europie. Wiązać to można ze sprawowaną wówczas przez Francję prezydencją w Radzie Unii Europejskiej i aktywnymi działaniami podejmowanymi przez ówczesnego prezydenta Francji, Nicolasa Sarkozy'ego, w celu walki z kryzysem, które następnie zostały przyćmione przez słabe wyniki gospodarcze kraju.

Jednak, pomimo pogłębiających się różnic gospodarczych, wzajemne relacje między Francją a Niemcami są nadal bardzo istotne dla mieszkańców po obu stronach Renu. 89% badanych we Francji i 84% w Niemczech twierdzi, że skuteczny tandem francusko-niemiecki jest niezbędny dla dalszego funkcjonowania Unii Europejskiej i strefy euro. Znaczna

większość zarówno Francuzów (81%) i Niemców (75%), pozytywnie odnosi się do przyszłych wspólnych inicjatyw, zwłaszcza jeśli miałyby dotyczyć kwestii ekonomicznych.

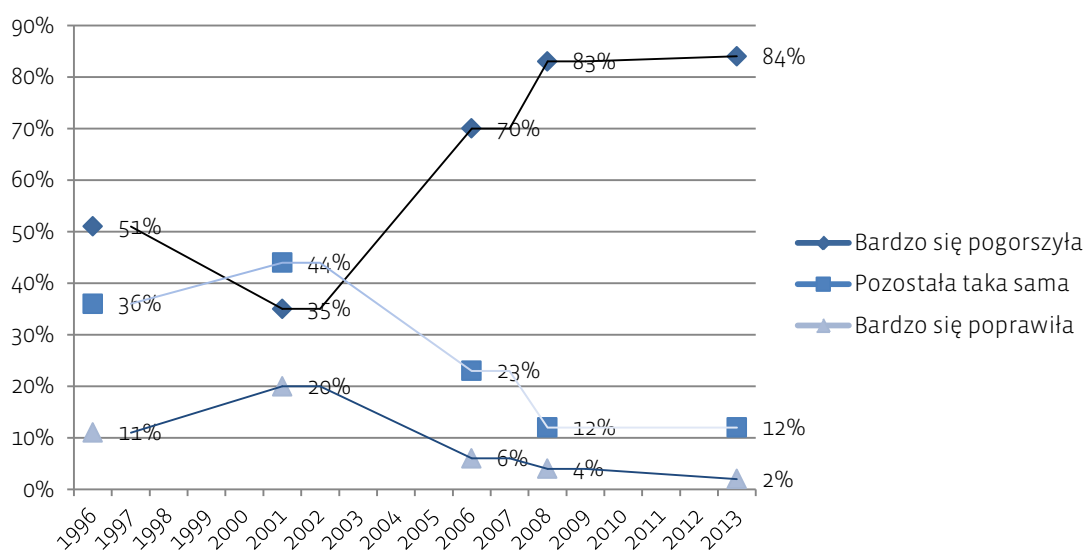
Włochy

Włosi krytycznie odnoszą się do roli, jaką Niemcy przyjęły w konsekwencji wybuchu kryzysu gospodarczego w Europie. Chcieliby utrzymać jak największą niezależność decyzji w ramach polityki gospodarczej w UE lub stworzyć koalicję państw sprzeciwiających się polityce lansowanej przez Berlin.

W badaniu „Włosi i polityka zagraniczna Włoch⁴”, przeprowadzonym od września do listopada 2013 roku przez Laboratorium Analiz Politycznych i Społecznych (LAPS) na Uniwersytecie w Sienie na zlecenie włoskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych (IAI) widać dość negatywny obraz stosunków włosko-niemieckich w odczuciu obywateli Włoch.

Sondaż pokazuje, że podobnie jak we Francji, sytuacja gospodarcza kraju stanowi powód do niepokoju dla większości społeczeństwa. W odpowiedzi na pytanie o to, jak zmieniła się sytuacja gospodarcza we Włoszech w ostatnim roku, aż 84% ankietowanych było zdania, że uległa ona znacznemu pogorszeniu, a jedynie 2% uważało, że się poprawiła.

Wykres 8: Jak, Pani/Pana zdaniem, zmieniła się sytuacja gospodarcza we Włoszech w ciągu ostatniego roku?

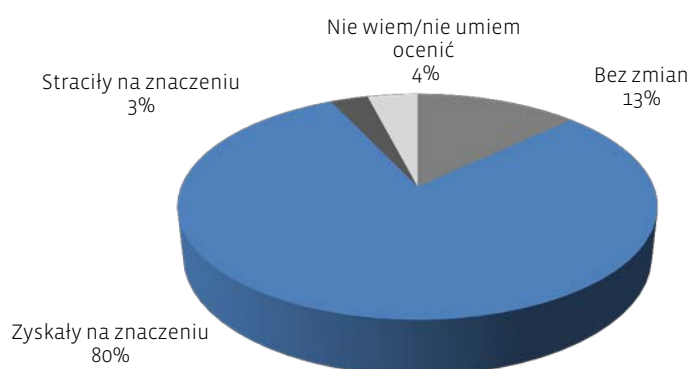
Źródło: Laboratorium Analiz Politycznych i Społecznych (LAPS) na Uniwersytecie w Sienie, na zlecenie włoskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych (IAI), 2013.

Podobnie jak w przypadku Francji, to właśnie zła kondycja gospodarcza Włoch może być jedną z przyczyn, dla których Włosi dość krytycznie odnoszą się do relacji niemiecko-włoskich. Niemcy postrzegani są przez Włochów jako kraj, który w przeciągu kilku

⁴ Badanie „Gli italiani e la politica estera,” dostępne na stronie : http://www.iai.it/sites/default/files/Rapporto_IAI-Circap_131217_0.pdf (20.03.2015).

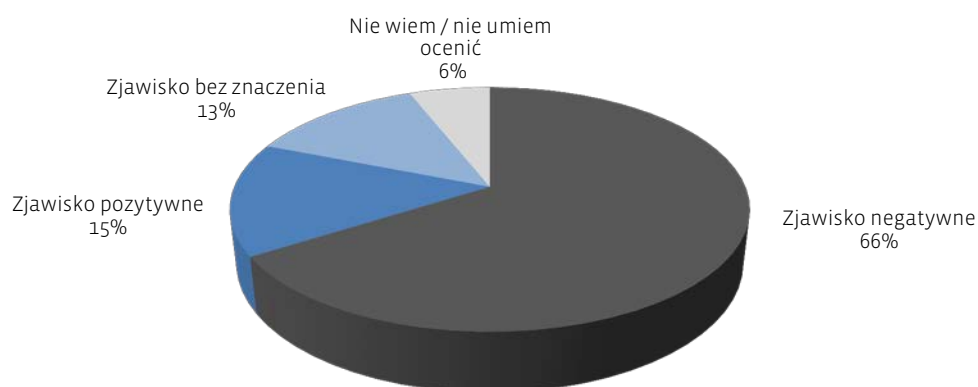
ostatnich lat utwierdził swoją pozycję jako *de facto* główny twórca polityki gospodarczej w Unii Europejskiej. 80% ankietowanych było zdania, że w okresie od 2009-2013 wzrosło znaczenie Niemiec w Europie. Widać jednak, że zmiana ta nie jest odbierana pozytywnie przez większość obywateli Włoch, którzy z niechęcią podchodzą do dyktowanej przez Berlin polityki oszczędności. Aż 66% respondentów twierdziło, że zaobserwowana przez nich zmiana znaczenia Niemiec w Europie jest zjawiskiem negatywnym.

Wykres 9: Czy uważa Pan/Pani, że w ostatnich latach Niemcy zyskały na znaczeniu w Europie, straciły na znaczeniu lub ich pozycja pozostała bez zmian?

Źródło: Laboratorium Analiz Politycznych i Społecznych (LAPS) na Uniwersytecie w Sienie, na zlecenie włoskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych (IAI), 2013.

Wykres 10: Czy zaobserwowana przez Pana/Panią tendencja jest, Pana/Pani zdaniem, zjawiskiem negatywnym, pozytywnym, czy bez znaczenia?

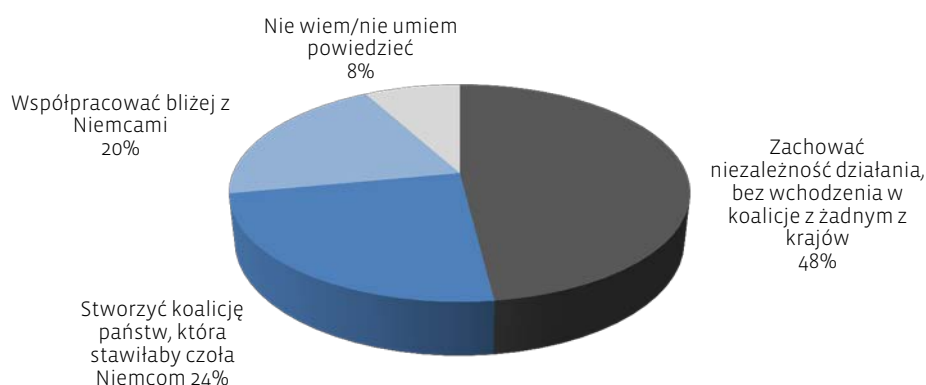

Źródło: Laboratorium Analiz Politycznych i Społecznych (LAPS) na Uniwersytecie w Sienie, na zlecenie włoskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych (IAI), 2013.

W tym właśnie kontekście (tj. wzrostu znaczenia Niemiec w Europie w powiązaniu z pogarszającą się sytuacją gospodarczą we Włoszech) wydaje się, że obywatele Włoch najchętniej opowiadaliby się za utrzymaniem przez państwo jak najwyższego stopnia

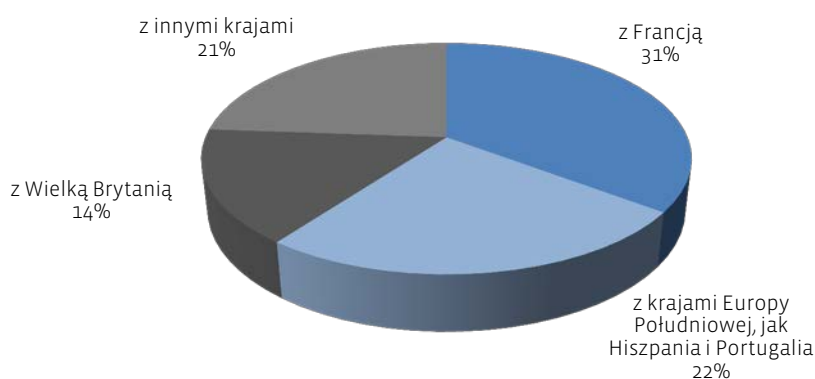
niezależności i mają swój wyraz w niepodleganiu wpływom ze strony innych krajów w kwestiach prowadzenia polityki gospodarczej. W odpowiedzi na pytanie, co Włochy powinny zrobić, by lepiej dbać o swoje interesy narodowe w Europie, większość respondentów (48%) opowiadała się właśnie za utrzymaniem niezależności decyzji i była przeciwna wchodzeniu w jakiegokolwiek koalicje z innymi krajami. 24% ankietowanych zadeklarowało, że Włochy powinny zjednoczyć się z innymi krajami, by wspólnie stawić czoła polityce oszczędności lansowanej przez Niemcy na forum Unii Europejskiej. Jedynie 20% badanych było zdania, że partnerem, z którym należałoby się zbliżyć, powinny być Niemcy.

Wykres 11: Co Pani/Pana zdaniem powinny zrobić Włochy, by lepiej chronić swoje interesy narodowe w Europie?

Źródło: Laboratorium Analiz Politycznych i Społecznych (LAPS) na Uniwersytecie w Sienie, na zlecenie włoskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych (IAI), 2013.

Wykres 12: Z kim Włochy powinny stworzyć tę koalicję antyniemiecką*?

* Pytanie zadane tylko tym respondentom, którzy w odpowiedzi na pytanie: „Co Pani/Pana zdaniem powinny zrobić Włochy, by lepiej chronić swoje interesy narodowe w Europie?” wskazali na stworzenie koalicji państw, które stawiałyby czoła Niemcom.

Źródło: Laboratorium Analiz Politycznych i Społecznych (LAPS) na Uniwersytecie w Sienie, na zlecenie włoskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych (IAI), 2013.

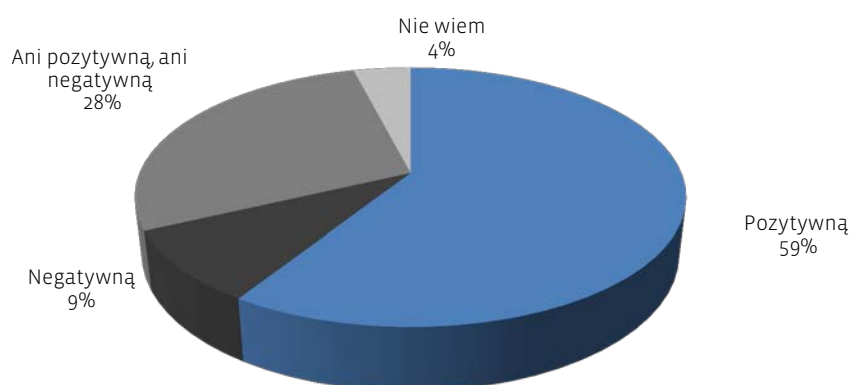
Jeśli już idea koalicji antyniemieckiej miałyby zostać zrealizowana, największa część spośród zwolenników takiej właśnie koalicji, widziałaby bliższą współpracę z Francją (31% ankietowanych), podczas gdy pozostali wskazywali na kraje południa (22%) lub Wielką Brytanię (14%).

Wielka Brytania

Brytyjczycy są pozytywnie nastawieni zarówno do samych Niemiec, jak i do kanclerz Angeli Merkel. Widać jednak ich znużenie lansowaną przez Berlin polityką nadmiernego zaciskania pasa. W jej miejsce chętniej widzieliby działania, które przyczyniłyby się do zwiększenia tempa wzrostu gospodarczego, nawet kosztem wzrostu długu publicznego kraju.

Jak pokazuje sondaż ośrodka opinii YouGov.com⁵, zrealizowany w lutym 2014 roku, Niemcy cieszą się pozytywną opinią wśród obywateli Wielkiej Brytanii. Zapytani o to, jaki jest ich ogólny stosunek do Niemiec, 59% ankietowanych Brytyjczyków wyrażało pozytywne zdanie o Niemczech, a jedynie 9% badanych miała negatywną opinię o tym kraju.

Wykres 13: Jaką ma Pani/Pan opinię o Niemczech?

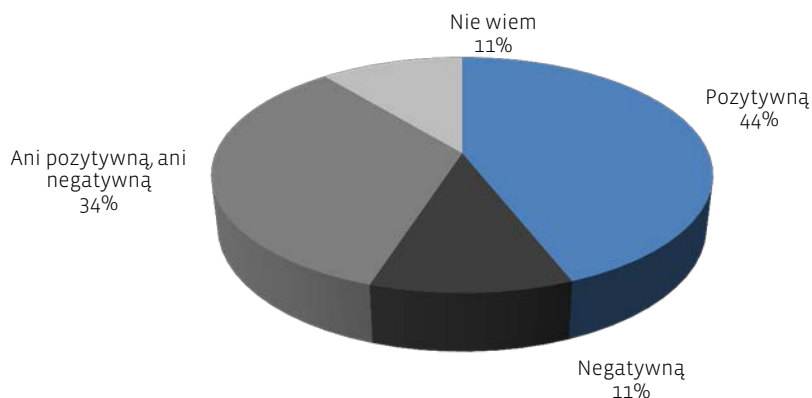

Źródło: YouGov.com, 2014.

Również Angela Merkel cieszy się sympatią znacznej części społeczeństwa na Wyspach Brytyjskich. 44% ankietowanych miało pozytywną opinię o kanclerz Niemiec, a tylko 11% badanych było negatywnie nastawionych do Angeli Merkel.

⁵ Wyniki sondażu zrealizowanego przez YouGov.com dostępne są na <https://yougov.co.uk/news/2014/02/26/hurrah-germans/>

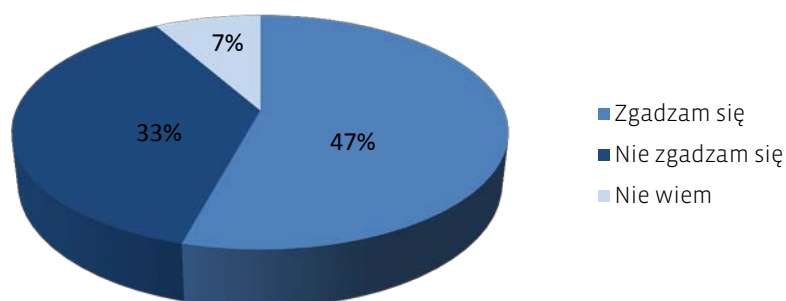
Wykres 14: Jaką ma Pani/Pan opinię o Angeli Merkel?

Źródło: YouGov.com, 2014.

Inne badanie – przeprowadzone w Wielkiej Brytanii przez ośrodek badania opinii publicznej Survation na zlecenie gazety „The Mail on Sunday”⁶ – pokazuje, że mimo swojego relatywnie pozytywnego stosunku do Angeli Merkel Brytyjczycy krytycznie odnoszą się do lansowanej przez kanclerz Niemiec polityki cięć. W odpowiedzi na pytania dotyczące działań podejmowanych przez europejskich liderów politycznych w reakcji na kryzys w strefie euro Brytyjczycy zdecydowanie chętniej opowiadają się za luźniejszą polityką fiskalną, gdyż z takimi działaniami wiążą nadzieje na zwiększenie tempa wzrostu gospodarczego. Zapytani o to, co sądzą o rozwiązaniach proponowanych przez prezydenta Francji, François Hollande’a, które zakładają wzrost wydatków publicznych i tym samym zwiększenie poziomu długu publicznego w celu zdynamizowania tempa wzrostu gospodarczego, 47% ankietowanych było skłonnych je poprzeć, a 33% było przeciw.

Wykres 15: Prezydent Francji, Francois Hollande, twierdzi, że kraje europejskie powinny zwiększyć wydatki na te działania, które przyczynią się do zwiększenia tempa wzrostu gospodarczego, nawet jeśli w krótkim okresie czasu będzie to oznaczało wzrost zadłużenia. Jaki jest Pani/Pana stosunek do zaproponowanego działania?

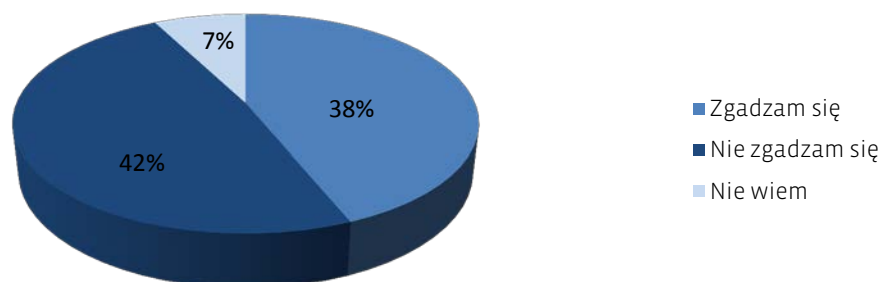

Źródło: Survation, na zlecenie „The Mail on Sunday”, 2012.

⁶ Badanie „Eurozone Crisis Poll” <http://survation.com/wp-content/uploads/2014/04/Eurozone-Crisis-PDF.pdf> (20.03.2015)

W odpowiedzi na podobne pytanie, sondujące opinię Brytyjczyków na temat „polityki austerity,” której główną orędowniczką jest kanclerz Niemiec, Angela Merkel, 42% ankietowanych była przeciw rozwiązaniom mającym na celu zmniejszenie poziomu zadłużenia kraju poprzez ograniczenie wydatków rządowych, przy jednoczesnym ryzyku spowolnienia tempa wzrostu gospodarczego. Działania takie było skłonnych poprzeć 38% ankietowanych.

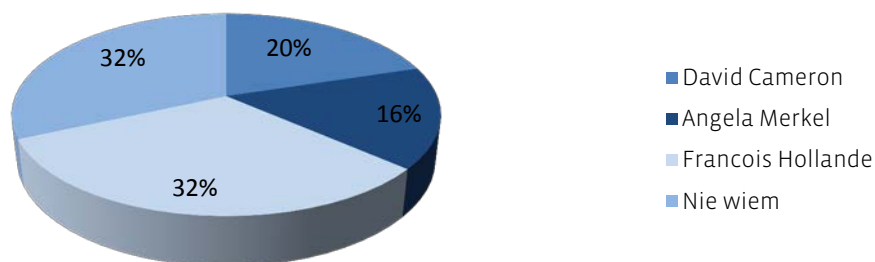
Wykres 16: Kanclerz Niemiec, Angela Merkel, twierdzi, że kraje europejskie powinny ograniczyć wydatki rządowe by zmniejszyć poziom zadłużenia, nawet, jeśli w krótkim okresie czasu miałyby to oznaczać zmniejszenie tempa wzrostu gospodarczego. Jaki jest Pani/Pana stosunek do zaproponowanego działania?

Źródło: Survation, na zlecenie „The Mail on Sunday”, 2012.

Z sondażu jednoznacznie wynika, że w miejsce polityki ostrego zaciskania pasa, proponowanej zarówno przez kanclerz Niemiec, Angelę Merkel, jak i premiera Wielkiej Brytanii, Davida Camerona, Brytyjczycy chętniej widzieliby realizację działań za jakimi opowiada się prezydent Francji, Francois Hollande, które zakładają stymulację gospodarki w celu ożywienia koniunktury w krajach europejskich. Zapytani o wybór tego z europejskich polityków, którego strategię walki z kryzysem oceniają jako najbardziej skuteczną, najwięcej badanych (32%) wskazało właśnie na François Hollande’a.

Wykres 17: Pani/Pana zdaniem, który z poniższych polityków europejskich proponuje najkorzystniejsze rozwiązania mające na celu walkę z kryzysem w strefie euro?

Źródło: Survation, na zlecenie „The Mail on Sunday”, 2012.

Czechy

Czesi uważają Niemcy za jednego ze swoich głównych partnerów zagranicznych. Zadowoleni ze stanu swojej gospodarki, rozwijającej się dynamicznie m.in. dzięki środkom z unijnych funduszy strukturalnych, Czesi nie odczuwają negatywnych konsekwencji promowanej przez kanclerz Niemiec polityki oszczędności.

Pozytywny obraz stosunków czesko-niemieckich wyłania się z badania poświęconego analizie trendów czeskiej polityki europejskiej oraz europejskich elit politycznych i zrealizowanego w 2013 roku na zlecenie czeskiego Stowarzyszenia Spraw Międzynarodowych (AMO) oraz praskiego oddziału Fundacji Konrada Adenauera⁷.

W odróżnieniu od Włochów i Francuzów, którzy na przestrzeni ostatnich lat zaobserwowali stopniowe pogarszanie się warunków życia w skutek pogłębiającego się kryzysu gospodarczego w strefie euro, Czesi nie wydają się być zaniepokojeni kondycją gospodarczą ich kraju. Sondaż pokazuje, że Czesi pozytywnie oceniają obecną sytuację ekonomiczną w ich kraju, który, zdaniem ankietowanych, wyraźnie skorzystał na integracji z Unią Europejską na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat. Zdecydowana większość badanych (92%) stwierdziła, że wejście do Unii Europejskiej miało pozytywny wpływ na poziom konkurencyjności gospodarki Czech.

Wykres 18: Czy Pani/Pana zdaniem, przystąpienie przez Czechy do Unii Europejskiej miało pozytywny wpływ na poziom konkurencyjności gospodarki czeskiej?

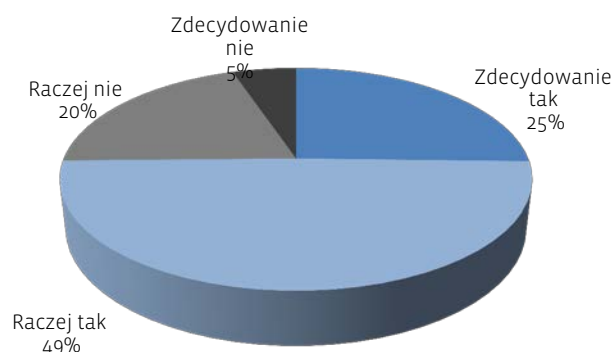

Źródło: Sondaż zrealizowany na zlecenie Stowarzyszenia Spraw Międzynarodowych (AMO) oraz praskiego oddziału Fundacji Konrada Adenauera, 2013.

Blisko trzy czwarte ankietowanych (74%) było zdania, że to właśnie dzięki funduszom europejskim Czechom udało się podnieść poziom konkurencyjności swojej gospodarki.

⁷ Badanie „Trends of Czech European Policy: Study of European Policy Elites” dostępne tutaj: http://www.kas.de/wf/doc/kas_40424-1522-2-30.pdf?150209134059

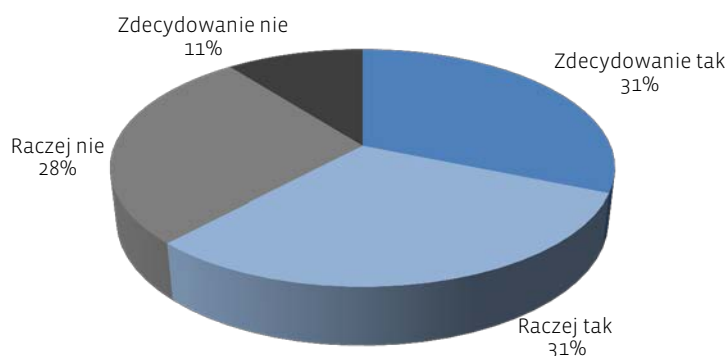
Wykres 19: Czy Pani/Pana zdaniem, środki, jakie Czechy otrzymują z europejskich funduszy strukturalnych ,przyczyniają się do zwiększenia konkurencyjności czeskiej gospodarki?

Źródło: Sondaż zrealizowany na zlecenie Stowarzyszenia Spraw Międzynarodowych (AMO) oraz praskiego oddziału Fundacji Konrada Adenauera, 2013.

Mimo panującego w strefie euro kryzysu, ankietowani w Czechach są wciąż pozytywnie nastawieni do idei dalszej integracji europejskiej w obrębie unii gospodarczej i walutowej, w tym idei wprowadzenia wspólnej waluty europejskiej. Ponad 60% respondentów uważało, że fakt, iż Czechy pozostają poza strefą euro, jest niekorzystny dla ich kraju.

Wykres 20: Czy Pani/Pana zdaniem, fakt, że Czechy pozostają poza strefą euro, jest niekorzystny dla czeskiej gospodarki?

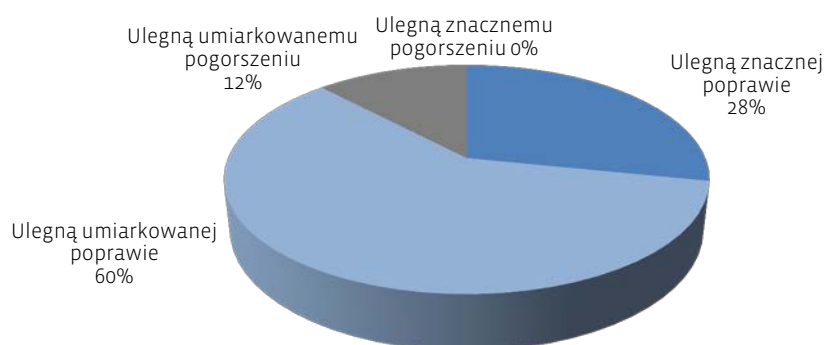

Źródło: Sondaż zrealizowany na zlecenie Stowarzyszenia Spraw Międzynarodowych (AMO) oraz praskiego oddziału Fundacji Konrada Adenauera, 2013.

W kontekście tych przeważająco pozytywnych ocen pod adresem własnej gospodarki, Czesi nie wydają się być zirytowani lansowaną przez Berlin polityką oszczędności. Wręcz

przeciwnie, Niemcy są zaliczani do najbliższych partnerów zagranicznych Czech, zaraz po Słowacji, a przed Polską. Jakość tych stosunków jest również wysoko oceniana. Zapytani o ocenę relacji czesko-niemieckie w skali od 1 (relacje bardzo dobre) do 5 (relacje bardzo złe), ankietowani uznali, że stosunki z Berlinem są dobre (ocena 2,14; dla porównania, relacje polsko-czeskie uzyskały ocenę 2,05). Co więcej, ankietowani oczekują, że stosunki te ulegną dalszemu polepszeniu w nadchodzących latach.

Wykres 21: Jak Pani/Pana zdaniem, zmienią się stosunki Czech z Niemcami w kwestii polityki europejskiej w ciągu najbliższych dziesięciu lat?

Źródło: Sondaż zrealizowany na zlecenie Stowarzyszenia Spraw Międzynarodowych (AMO) oraz praskiego oddziału Fundacji Konrada Adenauera, 2013.

Będąc poza strefą euro, a w dodatku nadal korzystając ze wsparcia finansowego z budżetu UE w ramach funduszy strukturalnych, Czesi nie wydają się tak dotkliwie odczuwać skutków kryzysu, jak miało to miejsce w przypadku Francuzów lub Włochów. W związku z tym, poproszeni o wymienienie tych aspektów polityki europejskiej Niemiec, do których odnoszą się krytycznie i widzą potencjalne punkty sporne z interesami Czech, ankietowani nie wspomnieli o lansowanej przez Berlin polityce zaciskania pasa. Do konfliktu interesów między Czechami a Niemcami, zdaniem blisko 40% ankietowanych, mogłoby natomiast dojść w kwestii polityki energetycznej, zwłaszcza w kontekście realizowanej przez Berlin transformacji energetycznej „Energiewende.” Jedynie 7% respondentów wskazała na aspekty instytucjonalne jako potencjalną „kość niezgody” między Berlinem a Pragą, podczas gdy pozostałe kwestie wspomniane były jedynie w marginalnym stopniu.

Nota o autorce:

Maria Majkowska jest absolwentką Interdyscyplinarnych Studiów Europeistycznych w Kolegium Europejskim w Natolinie (specjalizacja Rynek Wewnętrzny Unii Europejskiej) i Instytutu Filologii Angielskiej na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie (magister). Obecnie w trakcie studiów podyplomowych na Wydziale Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warszawskiego, poświęconych mechanizmom funkcjonowania strefy euro. Odbyła staż w Dyrekcji Generalnej ds. Przemysłu i Przedsiębiorstw w Komisji Europejskiej w Brukseli, gdzie zajmowała się m.in. stanem innowacyjnych zamówień publicznych w poszczególnych krajach członkowskich UE. Na stażu w Departamencie Ekonomicznym Unii Europejskiej w Ministerstwie Spraw Zagranicznych RP zajmowała się oceną europejskiej unii bankowej jako próby przerwania związków między zadłużeniem sektora prywatnego i publicznego. W ramach Programu Stypendialnego „Nauka i Społeczeństwo” w Instytucie Spraw Publicznych zajmuje się tematyką związaną z funkcjonowaniem instytucji unijnych. W swojej pracy badawczej poświęca się analizie europejskiej Unii Bankowej oraz reformie Unii Gospodarczej i Walutowej.